

Nosaukums: Ļeņina Ceļš (Liepājas raj.);

Izdošanas datums: 24.01.1976; Izdevuma numurs: 11;

Autors: Urtāns, J.;

P a legendas pēdām

Mūsu laikraksta pagājušā gada 15. novembra numurā bija publicēts A. Brikmaņa raksts «Teiksma un īstenība» par Dzērves bijušajām Kintu mājām un viņu seno iemītnieku neparasto, nenoskaidroto vēsturi. Šodien par šo pašu tematu savukārt pastāsta speciālists arheologs.

1975. gada septembrī bijušo Ķintu māju vietā Dzērvē tika veikti arheoloģiskie pētniecības darbi. Galvenais arheologu uzdevums bija iztīrīt aku, kurā iegrūsti lieli apskaldīti akmens bluķi — akas augšējie grodi, kas sver apmēram vienu tonnu. Tādi smagumi nebija cilvēka roku kustināmi. Talkā nāca K. Marksa kolhoza vadība, kura nodeva arheologu rīcībā autoceltni. No Ķintu akas, kā šo vietu apkārtnē sauc, tika izcelti seši apskaldīti akmens bluķi. Taču akā bija ne tikai lieli bluķi, bet arī daudzi galvas lieluma un mazāki akmeņi, kas tur sasviesti, attīrot no akmeņiem apkārtējos laukus. Akas dibens, nemitīgi izsmelot ūdeni, sasniedza 3 metru dziļumu. Taču gaidīto daudzo atradumu vietā no akas tika izvilkti vienīgi masīvs dzelzs ķīlis un beržamais akmens. Ar šādiem akmeņiem senos laikos saberza graudus vai arī sasmalcināja vietējo dzelzsrūdu. Dzelzs ķīļa plakanā augšdaļa bija krietni apdauzīta, pēc tam labota. Vārbūt tas bija senā akmeņkaļa darbarīks? Mūsdienās tāda veida ķīļus pielieto, lai ziemā atlaustu zemei piesalušus akmeņus.

Akas būvē izmantotie lieli bluķi nebija novietoti tieši viens uz otra, bet to starpās liktas plānas akmens šķembas. Akas augšējo grodu akmeņi pārsteidz ar saviem lielajiem izmēriem. Vidējā daļā aka izlikta ar mazākiem bluķiem, bet akas pamatgrodziem atkal izmantoti ļoti lieli akmeņi. Lai šādu aku izbūvētu, sākumā bija jāizrok būvbedre, kurā tad likti un savstarpēji noķīlēti akas akmens grodi.

Daži lieli apskaldīti akmeņi tika uzieti nedaudz tālāk no akas, taču arī tie nebija salikti noteiktā kārtībā.

Ķintu aka atrodas pusotra metra dziļas un ap 8 metru platas mākslīgi rakta ielejas galā. Ieleju tās vidējā daļā šķērso no sīkiem akmeņiem samests, tagad ar velēnu apaudzis dambis. Taču liekas, ka šis «dambis» cēlies jau pēc Ķintu māju nopostīšanas 19. gs., attīrot no akmeņiem laukus.

No K. Fr. Vatsona ziņām izrietēja, ka Ķintu mājām bijis dziļš

no lieliem akmeņiem būvēts pagrabs. Bija gaidāms, ka arī tas, līdzīgi akai, būs saglabājies, kamēr pārējie akmeņi saskaldīti un aizvesti. Tomēr, ar urbi pārbaudot apkārtējos laukus, nekur neizdevās atdurties pret lielākiem akmeņiem. Izrakumu laukumā gan atklājās uz vienas līnijas novietoti nelielu akmeņu sakopojumi, taču tos nevar uzskatīt par

dzīvojamās ēkas pamatiem. Drīzāk tie ir kādas vieglas koka būves vai sētas apakšējās daļas nostiprinājuma paliekas.

Atradumi, lai arī nedaudzi, tomēr bija. Visvairāk tika izraktas emaljēto trauku lauskas, kā arī ķieģeļu un kārniņu drumsļas, kalēja kaltas naglas. Īpatnējākas senlietas bija siksnas sprādze, gatavota no bronzas, dzintara poga ar iekausētu nolauztu cilpiņu, holandiešu pīpes kāta fragments, vairākas apskaldītas krama šķīlas, domājams, seno ieroču — kramenīcu — piederumu detaļas. Taču šīs senlietas nebūt neliecina par Ķintu senvietu kā kuršu seno svētnīcu. Tie ir priekšmeti, kuri raksturīgi jebkurai vēlā feodālisma laika zemnieka sētai.

Netālu no akas ielejas malā zem velēnas kārtas tika atrakts līdz 15 cm biezs dzelzs sārņu klājums. Vai tie norādītu uz senas kalves vietu? Tas ir iespējams, jo netālu no sārņiem atrada dzelzs cirtnīti un ķilīti — darbarīkus, kurus var lietot dzelzs apstrādē.

Mūsdienās no bijušām būvēm palikusi grandiozā aka un neapšaubāmi mākslīgi raktā ieleja. Kādam nolūkam tās kalpojušas? Atrastās senlietas attiecināmas uz laiku no 17. līdz 19. gs., tas ir, uz Ķintu māju domājamo pastāvēšanas laiku. Bet vai akmens blūķi te atgādāti šajā laikā, vai

jau agrāk, tas pagaidām nav nosakāms. Tomēr diezgan droši var teikt, ka Dzērves Ķintos kādreiz tiešām dzīvojis vīrs, kura slava bija zināma ne tikai Dzērvē. Tā, piemēram, teikā par Dundagas Vīdales jeb Dieviņezeru stāstīts, ka varenais burvis Ķinte ļaudīm postu draudējis, bet tie viņu nav klausījuši, līdz reiz izcēlies ezers, applūdinādams cilvēku mitekļus. Teika min arī Ķintes pavadoni — balto ķēvīti. Līdzīga teika zināma par Tosmares ezeru, Batas dižakmeni, sauktu Pērkoņakmeni, kura apkārtmērs bijis 30, bet augstums 4 metri. Tas bijis viens no lielākajiem Latvijā un 1841. gadā saskaldīts un izlietots šosejas būvei.

Pagaidām Dzērves Ķintu mīkla nav atminēta, lai gan noslēpuma plīvurs ir drusku pacelts. Droši vienīgi varam teikt, ka Dzērves Ķinti kādreiz bijuši tālu pazīstami visā Kurzemē, bet vai iemesls tam meklējams ļoti tālā senatnē, vai arī saistīts ar 17.—19. gs., kad te mitis teiksmainais Ķinte, tas pagaidām nav vēl noskaidrots.

Ķintu aka kā sens būvniecības piemineklis tiks iekļauta republikas nozīmes kultūras pieminekļu sarakstā, tāpēc jāparūpējas, lai no akas izcēltie akmeņi nenokļūtu tajā atpakaļ un arī pati aka netiktu postīta.

J. Urtāns,

Dzērves arheoloģiskās ekspedīcijas vadītājs

J. Urtāns,

Ķintu akas grodi,

Fotografējis autors